

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 §:n ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta (HE 112/2022)
Sosiaali ja terveysvaliokunnan valiokuntakuuleminen
23.9.2022

Sosiaali ja terveysministeriö

Lainmuutoksen tausta

- Ihmis- ja perusoikeudelliset velvoitteet
  - Suomea sitovien ihmisoikeussopimisten valvojat kiinnittäneet huomiota siihen, ettei Suomen nykyinen lainsäätö riittävällä tavalla takaa henkilöiden terveyttä koskevaa oikeutta.
  - Lisäksi yhtymäkohtia perustuslain edellyttämään yhdenvertaiseen kohteluun.
    - Ei ole perusteltua syytä miksi tilapäisellä oleskeluluvalla olevalla henkilöllä olisi kapeammat oikeudet saada palveluita kuin kansainvälistä suojelua hakevilla henkilöillä.
    - Oikeuden laajuus ei saisi olla riippuvainen siitä hyvinvointialueesta, jossa henkilö oleskelee.

Keskeinen ehdotus

Hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää velvoitettaisiin kiireellisen hoidon lisäksi järjestämään välttämättömäksi arvioituja terveydenhuollon palveluja eräille ulkomaalaisille henkilöille,

- joilla ei ole Suomessa kotikuntaa tai
- joilla ei ole muun kansallisen lain tai Suomea sitovan kansainvälisen lainsäädännön tai sopimuksen nojalla oikeutta muihin julkisen terveydenhuollon palveluihin kuin kiireelliseen hoitoon.

Henkilöryhmät, joiden oikeutta terveydenhuoltoon laajennettaisiin

1. Henkilö, joka oleskelee Suomessa ilman voimassa olevaa oleskelulupaa tai viisumia.
  - ml. henkilöt, jotka lain mukaan voivat odottaa oleskelulupaa Suomesta käsin.
2. Henkilö, joka oleskelee Suomessa tilapäisen oleskeluluvan nojalla mutta jolla ei ole kotikuntaa Suomessa tai jota ei lain nojalla rinnasteta hyvinvointialueen asukkaaseen.
3. EU- tai Eta-valtion tai Sveitsin kansalainen, joka ei ole vakuutettu toisessa valtiossa EU-asetuksen 883/2004 mukaisesti tai jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, sekä tällaisen henkilön perheenjäsen.

Yleiset rajaukset:

- Ei koskisi Suomessa lyhytaikaisesti oleskelevia henkilöitä eikä henkilöitä, jotka matkustavat Suomeen yksinomaisten tarkoituksena käyttää täällä terveyspalveluja.

Ehdotettu terveydenhuollon palveluiden sisältö kiireellisen hoidon lisäksi

Aikuiset:

- Terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimat terveydenhuollon palvelut (sisältäen myös suun terveydenhuolto).
  - Palveluita arvioitaessa otettaisiin henkilön terveydentilan lisäksi huomioon myös Suomessa oleskelun kesto.
- Annettavia palveluita ei ole mahdollista listata yksityiskohtaisesti lakiin tai sen perusteluihin. Perustuu yksilölliseen tarveharkintaan.
  - HE:n perusteluiden mukaan sisältäisi ainakin:
    - Raskauteen ja synnytykseen liittyvät palvelut (ml. neuvolapalvelut raskauden seurantaan, ehkäisyyn liittyvät palvelut ja raskauden keskeytys).
    - Pitkäaikais- ja muiden sairauksien välttämätön kiireetön hoito ja lääketieteellisesti välttämättömät apuvälineet.
    - Kansanterveyden suojelemisen kannalta tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset (eli myös ennalta ehkäisevät palvelut) sekä tartuntatautiin sairastuneen henkilön hoito.

Lapset:

- Samat terveydenhuollon palvelut kuten alaikäisille, joilla on Suomessa kotikunta.

Hoidosta aiheutuneet kustannukset

Laajennettu oikeus terveydenhuollon palveluihin ei tarkoita sitä, että valtio / hyvinvointialue kattaisi hoidon kustannukset.

Ensisijaisesti:

- Henkilö itse olisi vastuussa aiheutuneista kustannuksista (asiakasmaksulain 13 §)
  - Lähtökohtana oma varallisuus, palkka/yritystulo tai yksityinen vakuutus

Toissijaisesti:

- Jos kustannuksia ei saada perittyä asiakkaalta, valtio korvaisi kustannukset rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain mukaisesti. Korvaus haettaisiin Kansaneläkelaitokselta.
  - Valtio korvaisi kustannukset hyvinvointialueelle asiakasmaksun ylittävältä osuudelta. Asiakasmaksun suuruinen osuus kustannuksista jää perittäväksi asiakkaalta tai hyvinvointialueen vastuulle, mikäli sitä ei saada asiakkaalta perittyä.
- **Poikkeus:** Korvauksen piirissä olevien kustannusten perinnästä voidaan luopua ennen korvaushakemuksen tekemistä, jos hoitoa saanut henkilö on ilmeisesti varaton.

Muutoksen vaikutukset

- Parantaisi paperittomien ja paperittoman kaltaisessa tilanteessa olevien henkilöiden asemaa (n. 3000-6000 henkilöä).
  - Valtion ensisijainen kustannusvastuu varattomien henkilöiden kustannuksista turvaisi, etteivät henkilöt kustannusvastuun pelossa välttäisi kääntymästä terveydenhuollon puoleen tai joutuisi turvautumaan toimeentulotukeen maksujen kattamista varten.
  - Valtakunnallisesti yhdenvertaiset käytännöt edistäisivät, etteivät henkilöt siirry tai heitä siirretä Suomen sisällä vain terveydenhuollon oikeuksien takia
- Karkeasti arvioiden lisäkustannus olisi valtiolle noin 0,8–1,0 miljoonaa euroa / vuosi.
  - Lisäkustannuksia olisivat vain välttämättömäksi arvioitujen kiireettömien palveluiden kustannukset.
  - Laskelmat perustuvat Helsingin kaupungilta saatuihin tilastoihin.
  - Varhaisella terveysongelmien ennaltaehkäisemisellä voi olla merkittäviä kustannuksia säästäviä vaikutuksia.
- Vaikea arvioida, kuinka paljon paperittomat henkilöt tulisivat tarvitsemaan palveluita.
  - Oletuksena on, että vaikutus tulisi olemaan pieni.
  - Kansainväliset tilastot ja esimerkit osoittavat, ettei oikeuksien laajuus aiheuta vetovoimatekijää.